

Zonder eenige pretentie, als leek schreef ik deze dingen op. Ze hebben mij leeren genieten, verstaan, wat ik vroeger niet genoot, niet verstand. Misschien kunnen ze ook een ander helpen.

LAICUS.

Opbloei.

Uit den kring van „Het Christelijk Letterkundig Verbond" kreeg ik een schrijven, waarin mij wordt bericht, dat de voorstelling, die ik in „De Reformatie" (Nov. 20), en later in het boek „Moderne Letterkunde en Christelijke Opvoeding", van den toestand van dit Verbond heb gegeven, thans niet meer overeenstemt met de feiten.

De schrijver erkent, dat toentertijd het Verbond inderdaad op sterven na dood was, wegens den geest van conservatisme, die den opbloei van nieuw leven onderdrukte, zoodat er zelfs plannen voor een eervolle begrafenis bestonden, maar hij deelt mee, dat sinds dien tijd het Verbond weer is opgeleefd en een nieuwen koers is uitgegaan.

Wij nemen gaarne aete van deze mededeeling en vinden het billijk, dat onze lezers van deze verbetering ook kennis dragen.

Over de geschiedenis van de splitsing zelf oordeelen wij niet, alleen willen we de wenschelijkheid uitspreken, dat men blijve aansturen op vereeniging van de twee groepen. Het Verbond en de Kring van Jongeren moeten trachten elkaar te vinden.

Voor twee letterkundige organisaties met ieder een tijdschrift, is er geen plaats, en bovendien: We hebben elkaar nodig.

B. W.

UIT DE BUITENLANDSCHE KERKEN.

In een vorig artikel schreef ik: het Germaansche volk en vooral de Franschen schijnen al bijzonder weinig aangelegd te zijn voor dergelijke opwekkingen. Ik ben blij, dat ik mij niet sterker heb uitgedrukt! Wat toch is het geval? In deze zoo sterk bewogen tijden hooren wij ook van ontwakings in Duitschland en zelfs in Frankrijk. De verschijnselen die met zulke godsdienstige bewegingen gepaard gaan mogen in hoofdzaak veel met elkander gemeen hebben, ze worden toch weer in ieder land gekenmerkt door verschillen, die in verband staan met wat in het bijzonder eigen is aan de onderscheiden rassen en volkeren. Wij voelen ons in dat opzicht weer meer verwant aan den Franschen en Duitschen geest; laat mij het zoo mogen uitdrukken: dat vreemde, dat buitengewone, waarmee de revivals in Wales gepaard gingen, bevatt ons minder. Wat echter ons dankbaar stemt is, dat ook uit Frankrijk berichten komen van opwekkingen. De onder ons bekende benaming Réveil is dan ook van Franschen oorsprong.

Daar is iets, dat mij al van over lang pijn heeft gedaan, en dat is: dat die heerlijke Fransche kerken, die eens de schoonste waren en zooveel helden des geloofs hebben geteld, zooveel mannen van de grootste talenten; de kerken van Calvin, Beza, de Coligny; wien het eelste bloed is afgetapt, dat daarna geperst is in de aderen van bijna alle andere gereformeerde kerkengroepen, dat die Fransche kerken sinds dien gruwelijken tijd tot op den dag van heden kerken zijn „in de woestijn"; ja ook kerken haast vergeten en wel het meest vergeten van ons.

Misschien lijkt het menigeen een niet-gelukkige greep, dat ik na van Duitschland en Engeland-Schotland geschreven te hebben nu ga schrijven van de Gereformeerden in Frankrijk, en dat in den tijd, dat Frankrijk's staatslieden door hun geweldige drijven de wereld van ontzetting doen beven en de volkeren den adem van spanning doen inhouden. Daartegen wil ik opmerken, dat men niet heel een volk aansprakelijk mag stellen voor de daden zijner regeering. En wat heeft het handjevol Gereformeerden in Frankrijk voor invloed op en deel aan het bedoeld bedrijf? Geen volksdeel in het schoone doch ongelukkige Frankrijk, dat zoozeer gedrukt wordt door de oeconomische gevolgen van den oorlog dan het kleine en zwakke groepje Gereformeerden en dan weer het klein getal daarvan, dat de Vrije kerk uitmaakt.

Ja ook Frankrijk heeft zijn Vrije kerk!

De kerk van de Monod's, van graaf de Gasparin, van Grandpierre en anderen.

Eens kenden wij die mannen veel beter dan thans!

Eens werden ook „onze menschen" gesticht door de lezing van Monod's preeken!

Wie kent niet het afscheid van Adolphe Monod aan zijn vrienden!

De vrije gereformeerde kerk van Frankrijk is in 1849 uit dezelfde motieven geboren als bij ons de actie van '34.

Het ging daarbij vóór alle andere dingen om de bewaring, de handhaving van de leer der vaderen!

De treffende overeenkomst met onze eigene geschiedenis kan u ontroeren als gij de brieven leest door de Gasparin geschreven, en de preek, waarmee Frédéric Monod de Synode in het Oratoire te Parijs in genoemden tijd „opende". Nu dan, uit het midden dier kleine kerkgroep (zij telt slechts ruim veertig gemeenten) lazen wij van „opwekkingen".

In de vergadering dezer kerken wordt zoo vaak zij in Synode samenkomen een rapport uitgebracht over den toestand in de verschillende gemeenten. Uit het rapport op de laatste Synode te Lyon gehouden, bleek mij, dat in meer dan een gemeente onder de catechisanten zich eene geestelijke ontwakings openbaarde, die veel schijnt te beloven.

Hoe wonder, dat zich dit verschijnsel ook hier wederom vooral openbaart onder het jonger geslacht!

Deze beweging begon in Viane (Tarn) en sloeg over op Vabre (Tarn), Espérausses (Tarn) en St-Amans (Tarn). Het verslag van deze laatste kerk deelt mede, dat de gemeente tot voor korten tijd wel schone ingeslapen, maar dat nu door Gods goede hand ontwakings is gekomen door het uitgebroken Réveil onder de jongeren.

Deze kleine groep heeft helaas gemeend de belijdenis (39 art.) van la Rochelle, waarvan onze Geloofsbelijdenis (37 art.) zoozeer gelijk is, te moeten laten varen als uitdrukking van haar geloof en als band der saamhoorigheid en heeft daarvoor een korte „verklaring van haar geloof" gesteld, welke geacht wordt nader te staan bij onzen tijd. Deze verklaring doet wel belijdenis van de „centrale dogmata" der Gereformeerde Kerk van Frankrijk, echter wij kunnen dit niet dan een groot verlies achten! Een kerk, die haar oude symbolen verouderd acht, dreigt den gang te gaan van een „snellen afloop der wateren".

De „vereening nu van de vrije evangelische kerken van Frankrijk", want deze is haar tegenwoordige naam, drijft naar haar beginsel een betrekkelijk omvangrijken arbeid der Evangelisatie.

Het voornemen bestaat om in deze maand De A. de Senger van Montbéliard (Doubs) naar ons land te zenden, om een collectie te houden ten behoeve van dit evangelisatiewerk.

Het gerucht is ook die kerken ter oore gekomen hoeveel onze christen-menschen doen voor het werk der Gereformeerde Kerken in onderscheiden landen van Europa; en bijna wel groot aandeel juist „onze menschen" daarin hebben. Was het resultaat voor De de Senger bij een vorige reis, waarbij hij eerder andere milieus bezocht dan de onze, niet groot; men schijnt hem thans op onze Kerken gewezen te hebben. Zoo luidt het bericht!

Ik meen dat ook ten opzichte van de groep dezer Kerken, die nog in de woestijn wonen, geldt: verderfze niet, want er is een zegen in. In de woestijn kunnen zulke balsemrijke struiken groeien!

G. KEIZER.

PERS-SCHOUW.

De dominé en de cultuur.

Prof. R. Casimir heeft een reis gemaakt naar Zuid-Afrika.

Ziehier een oordeel over den Afrikaanschen predikant en zijn verhouding tot het leven (ontleend aan Het Handelsblad).

Niet in alles een voorbeeld, maar toch: Een lesje misschien!

Het Afrikaansche volk is zeer godsdienstig. Er zijn, naast eenige kleinere religieuze gemeenschappen, twee kerkgenootschappen, waarvan de Nederduitsch Gereformeerde Kerk de voornaamste, de (enkel) Gereformeerde Kerk de geringste in getal is. In de laatste vindt men de strengere Calvinisten. De verdraagsaamheid is intusschen groot op godsdienstig gebied, men doet er niet aan ketterijacht. De liturgie in de Nederduitsch Geref. Kerk is orthodox, gelijk bij ons, de tien geboden worden gelezen, de Nederlandsche psalmen en gezangen worden gezongen. Alleen klinkt het kerkgezag mobiel, omdat het niet in enkel heele noten geschreven is, maar in sneller tempo, „met heele en halve noten". Ook bezielender klinkt het. En telkens nieuwe psalmen en gezangen worden te zingen gegeven, niet steeds dezelfde. Een koor leidt den kerkzang, waardoor het ook gemakkelijker voor den predikant is, om passende, schoon vaak niet bekende, wijzen op te geven.

De kerk heeft een grooten invloed op het volk en in de maatschappij. Zij is bij uitstek nationaal. Zonder kerk en bijbel zouden boer en natie allang verloren zijn gegaan. Men gevoelt de kerk als de nationale band, die allen samenhoudt. En daarom gaat iedereen ook trouw ter kerke. De predikanten, die veel beter bezoldigd worden dan de onze, zijn ook heel anders dan de onze. Zij werken in hun eigen tuin, besturen zelf hun auto. „Hebt u dat wel eens een Hollandschen dominé zien doen?" vroeg prof. Casimir. De Afrikaansche dominé zit achter het gehele cultuurleven. Hij treedt veel meer op in het openbare leven, helpt bij ziekenzorg, de oprichting en den bouw van de scholen, en van de logieshuizen voor de studenten. De Afrikaansche scholen worden bestuurd door den Schoolraad (naar den Engelschen School Board). Ge kunt er den dominé altijd als lid in vinden. Misschien is het typeerend voor het optreden en de bemoeiingen van de kerk in het ethisch-maatschappelijk leven, dat aan elk kerkgebouw altijd een kerkzaal gebouwd is, waarvan druk gebruik wordt gemaakt. De meeste zijner lezingen heeft prof. Casimir in die kerkzalen gehouden. Zoo grijpt de kerk in het dagelijksch leven van de natie en houdt jongeren en ouderen bijeen.

**

Mooie cijfers.

Tot bemoediging van de kerken, die vreezen, dat ze hun hoogste spankracht van offervaardigheid reeds bereikt hebben, geven we (uit „de Leidsche Kerkbode") het volgend statistiekje.

Offervaaridigheid.

Als een blijk van groote offervaaridigheid diene het overzicht van de totaal-inkomsten, (behalve voor allerlei vereenigingen) van de Geref. Kerk van Delft:

Kerk en buitengewone coll.	f 95216,75½
Diaconie	f 19507,52½
Zending	f 2116,60
Evangelisatie	f 3707,42½

Totaal f 120578,30½

Zelfs wanneer men hiervan aftrekt het bedrag van ruim 56 duizend gulden, dat bijeengebracht is voor 't bouwen van een nieuwe Kerk, getuigt het overblijvend cijfer van ruim 64 duizend, voor Kerk en Diaconie enz. nog van groote offervaaridigheid.

De Kerk heeft een zielental van 4000 en telt 1010 gezinnen. Gemiddeld dus voor de gewone inkomsten f16 en voor het totaal f30 per lid of bijna f64 en f120 per gezin.

En dat in deze achteruitgaande tijden, waarin voor zooveel de belastingdruk is verzwaaard en de inkomsten zijn verminderd.

Collecten voor de Kerk worden er niet meer gehouden. Aan vrijwillig toegezegde bijdragen kwam in ruim f33500. En in de deurbussen voor hen, die zich niet willen verbinden f855.

Wel een bewijs hoe veel er bij goede organisatie, als de lasten naar evenredigheid van het vermogen worden gedragen, te bereiken valt.

De draagkracht van alle Kerken is niet even groot. Als de inkomsten van alle Kerken eens gepubliceerd werden, zou stellig blijken dat menige kleine Kerk met 3 à 4 honderd zielen, wat het gemiddelde betreft, niet achterstaat bij Delft, maar ook dat meer dan één groote Kerk verre blijft beneden het gemiddelde van f16 per hoofd.

Er zijn er, die ook voor het onderhoud van den Kerkedienst bijzonder bang zijn, dat hun rechterhand zal weten, wat hun linkerhand doet, en daartoe liever de Kerkcollecten behouden. Het stelsel van vrijwillige vaste bijdragen, vindt echter hoe langer hoe meer toepassing. De resultaten door de Kerk van Delft daarmee verkregen toonen hoe goed het werkt.

K.

Kloetke taal.

De Thomas laat in „De Leidsche Kerkbode" een onbedriegelijk zuiver geluid hooren ten opzichte van de kwestie van het nieuwtestamenteisch Hoed.

Het is een heugelijke tijd.

We vorderen.

Het rijpt.

Ons Kerklied.

De goedwillige lezers zullen zich herinneren kunnen, dat ik ten aanzien van het vraagstuk als cardinale vraag deze stelde: of de Kerk des Heeren al dan niet verplicht is van Godswege, om alle licht des Woords, derhalve ook dat van het Nieuwe Testament, volop toegang te geven tot heil der kerkedienst, en derhalve ook tot het Kerkgezag.

Maar ik hoor hier een bedenking geopperd.

Ik hoor zeggen: „Ja, als we 'er maar over eens zijn, dat de beantwoording van deze vraag over het probleem beslist, toegegeven het zou een heele toer zijn, om uit het Woord te bewijzen, dat de Kerk daartoe niet verplicht is, of sterker nog, om te bewijzen, dat de Kerk gehouden is, om op een of meer punten den toegang tot den Kerkedienst te sluiten, of te versperren voor het licht der Goddelijke openbaring, maar ziet U, waarde dominé, dat woordje „verplicht" in uw vraag mij dwars, en gij weet toch ook wel, dat 'nóg niet per se plichtsverzaking is, als we om goede redenen iets goeds achterwege laten; een zekere zaak, b.v. de uitbreiding onzer gezangen, kan zeer goed zijn, geoorloofd, maar geoorloofde, goede dingen mogen we of moeten wij nalaten indien zij niet stichten."

Zie zoo, nu zijn we er. Of niet? Ik denk van niet. Toegegeven, dat er dingen zijn, middelmatige dingen, dingen b.v. die de goede orde betreffen, dingen, die puur praktisch van aard zijn, en met geen beginsel verband houden, b.v. het dragen door den predikant van een toga (ik zeg niet „ambtsgewaad", want dan beslist het principe) zoo moet ontkend worden, dat tot die dingen ook zou behooren: het toelaten van al het licht des Woords tot heil den Kerkedienst.

Het gaat hier niet aan, om te zeggen: „Volop van Jezus' kribbe en kruis, volop van Jezus' verrijzenis en hemelvaart, volop van Jezus' hemelglorie en wederkomst zingen, dat mag wel in Jezus' Kerk, maar men mag 't ook laten. En het is beter om 't te laten, want het zou niet stichten, want er zouden velen zich ergeren." Alsof velen zich niet zouden ergeren, indien de deur voor de uitbreiding der gezangen dicht bleef. En alsof het volop en voluit van Jezus zingen iets zou wezen, wat wel mag, en wat ook niet mag, en niet moet, en verboden moet worden.

Of er een tekst is, die de door ons bedoelde en beweerdte zangplicht voorschrijft, waarin het staat zwart op wit, dat we des Heeren huis van Nieuw-Testamenteische vreugde moeten laten druischen? Natuurlijk niet, want dan viel hier niets te betwisten. We zijn hier even arm, of beter gezegd: even rijk als ten aanzien van het recht en de plicht van de kinderdoop en van de Sabbat op Zondag en gooveel meer. En we bevinden ons dus in treffelijk gezelschap.

Daar
T. Heil
te wijze
een te
als alleen
particulie
Maar C
Hij heeft
die wij s
dat wij m
en zaas
het verli
ant niem
Ik laan
en Col. 2
niet te
onder
lijke be
niet de
dikel op
Een de
over ge
strekke n
Ik laat
vraag, o
of veroo
Want
ten, dat
roeping
belijden
hebben
ons, dat
„Onze V
kwamnd
al Zijn
segt, da
voor de
worde
Woord
nen zal
allen tij
der, in
Christ
overhede
kend ge
heid G
Om m
vraag, o
gehoorza
God van
tot het
Kont zo
des Hee
nam de
die in d
Woord,
Indien
name in
handen
rekening
schen de
hij zich
waar is,
der sch
in woer
tegevol
en wij
de bree
van het
wij, dat
dijgt zij
in Jezus
heerlijk
„Nieuwe
is ontp
leend, d
ten, en
die der
aangaat
biedt m
Daarom
L.
Niet zond
delblad" o
jwistishe
sische hij
Maar he
weten....
„De booz
De co
in Moske
De Ke
kerkelijk
eest sin
de feest
Kersthoe
ten ston
door het
en met
Russisch
mankeer
de verke
verboden
men ook
rustig in
doorzicht
In de
uit de a
genoglij
Neurenb
schema
bieden
Allerheil
ben ik
samenko
sen waer
als vroe